

Sygn. akt V U 223/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2015 r. w Kaliszu

odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 9 stycznia 2015 r. Nr (...)

w sprawie B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 9 stycznia 2015 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującej B. S. emeryturę poczynając od dnia 1 października 2014 r.

UZASADNIENIE

W dniu 31.10.2014 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. został złożony wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach dla B. S..

Decyzją z dnia 09.01.2015 r. w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił B. S. prawa do emerytury. Zdaniem ZUS w O. odwołująca nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.) tj. nie wykazała 20 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r.

Od tej decyzji, w dniu 05.02.2015 r. B. S. wniosła odwołanie, w którym podniosła, iż wykonywana przez nią praca w okresie od 21.05.1975 r. do 31.01.1980 r. w gospodarstwie rolnym powinna być uwzględniona do ogólnego stażu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS w O. podtrzymał argumentację wcześniej przedstawioną w zaskarżonej decyzji, podniósł, iż odwołująca nie udowodniła okresu 20 lat zatrudnienia oraz wniósł o oddalenie odwołania B. S..

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca urodziła się dnia (...) Wykazała staż pracy na dzień 01.01.1999 r. wynoszący 18 lat, 11 miesięcy i 8 dni. Organ rentowy uznał odwołującej okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący 18 lat 11 miesięcy i 8 dni – praca na kolei. Organ rentowy nie uznał odwołującej okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 21.05.1975 r. do 31.01.1980 r.

W niniejszej sprawie odwołująca zmierzała do wykazania okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 21.05.1975 r. do 31.01.1980 r.

Odwołująca nie należy do OFE. Odwołująca posiadała status pracownika. Odwołująca obecnie nie pracuje zawodowo od końca stycznia 2015 r. – korzysta ze zwolnienia lekarskiego.

Rodzice odwołującej - M.i E. P.są z roczników 1927 i 1924. Mieli gospodarstwo rolne o powierzchni 4,01 ha w J.M.gm. B.. Na gospodarstwie uprawiano zboża, ziemniaki i buraki. Był inwentarz – 2 krowy i kilka sztuk tzw. „młodzieży” – jałówki i byki – do 5 sztuk, trzoda chlewna – nawet do 40 sztuk w cyklu rocznym.

Ojciec odwołującej pracował zawodowo jako murarz. Dojeżdżał około 70 km do pracy – wyjeżdżał pociągiem w nocy-godz. 3:15 i wracał około godziny 17-tej.

Małżonkowie P.mieli dzieci: T.rocznik 1948, R.rocznik 1950, T. (1)rocznik 1955, B.rocznik 1959, G.rocznik 1966. T.po ukończeniu szkoły podstawowej w 1962 r. wyjechał do W., uczył się w zawodzie cukiernika, tam mieszkał i ożenił się w 1968 r. R.po ukończeniu szkoły podstawowej w 1964 r. uczęszczał do dwuletniej szkoły kolejowej, w wieku 21 lat-około 1971 r. ożenił się i wyprowadził do W.. T. (1) po ukończeniu szkoły podstawowej w 1970 r. uczyła się w szkole krawieckiej- uczęszczała na praktyki do prywatnego zakładu krawieckiego, w 1976 r. wyszła za mąż. Na gospodarstwie zameldowany był również jej mąż I., pracujący zawodowo poza rolnictwem. Teresa i I.budowali dom, do którego wprowadzili się około 1978 r. G. P.w spornym okresie uczęszczała do szkoły podstawowej.

Odwołująca w miejscowości J. zameldowana była w okresie: od urodzenia do 1986 r.

Odwołująca po ukończeniu szkoły podstawowej w 1974 r. - w okresie od września 1974 r. do czerwca 1976 r. uczęszczała do (...) Szkoły Rolniczejw S.. Była to szkoła w systemie dziennym. Następnie odwołująca uczęszczała do Technikum (...) w S.przez okres 3 lat. W szkole tej odwołująca odbywała naukę w systemie dla pracujących. Zajęcia odbywały się 3 razy w tygodniu w godzinach od 13:30 do 19-20- tej. Do szkoły odwołująca miała około 2km – pokonywała tę odległość rowerem w około 10 min. W szkole odbywały się praktyki miesięczne: wiosenne i jesienne. Osoby pracujące w gospodarstwie rolnym rodziców miały zaliczone powyższe praktyki w ramach pracy w tym gospodarstwie. Nauka zakończyła się maturą i egzaminem zawodowym – technik rolnik.

W 1986 r. odwołująca wyszła za mąż. W 1988 r. rodzice przekazali jej gospodarstwo rolne.

Odwołująca powoływała się na pomoc w gospodarstwie rolnym w miarę możliwości i siły, ubiegając się o pracę na kolei.

Odwołująca w okresie od 01.07.1976 r. do 31.01.1980 r. wykonywała stałą codzienną pracę w gospodarstwie rolnym rodziców.

(dowód: zeznania odwołującej, zeznania świadków T. S., M. K.)

Możliwość uzyskania emerytury przez kobietę przed ukończeniem 60 roku życia przewidywał do 31.12.2008 r. przepis art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych(Dz. U. nr 39, poz.353 ze zmianami). Obecnie osoby urodzone po 31.12.1948 r., które osiągnęły wiek wymieniony w art. 32 i pracowały w szczególnych warunkach mogą przejść na emeryturę na warunkach przewidzianych w art. 184 wymienionej ustawy. Muszą, m.in. spełniać warunek wykazania stażu pracy 20 lat dla kobiet i 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 01.01.1999 r. Przepis ten wymagał także dla spełnienia warunków do świadczenia, rozwiązania stosunku pracy i braku przynależności do OFE. Warunek rozwiązania stosunku pracy nie obowiązuje od 01.01.2013 r.

Dla celów ustalenia uprawnień do wcześniejszej emerytury za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Wiek emerytalny takich osób, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie ustawy oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zmianami), a także na podstawie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie wymienionych aktów.

Pierwszym z warunków jest brak przynależności do OFE i odwołująca ten warunek spełnia. Kolejnym warunkiem jest ukończenie 55 roku życia. Odwołująca osiągnęła wymagany przez przepisy wiek w dniu (...). Następnym warunkiem jest przepracowanie wymaganego okresu zatrudnienia tj. co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odwołująca wykazała okresy składkowe i nieskładkowe za okres 18 lata 11 miesięcy i 8 dni na dzień 01.01.1999r.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy odwołująca na dzień 01.01.1999 r. wykazuje ogólny staż pracy wynoszący 20 lat. Zauważyć należy, iż emerytura w obniżonym wieku z uwagi na pracę w szczególnych warunkach przewidziana jest obecnie, oprócz emerytur pomostowych, jedynie dla grona osób, które w określonej dacie spełniły warunki stażowe. Tą datą jest 01.01.1999 r. Spełnienie warunku 20 lat zatrudnienia na tę datę dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn dotyczyć będzie z upływem czasu coraz mniejszej grupy osób - fizycznie stanie się niemożliwe wykazanie stażu pracy w takim wymiarze. Zdaniem Sądu z tego powodu rygorystycznie podejść należy do ustalania ogólnego stażu pracy ubezpieczonych, tak jak czyni się do badania stażu w szczególnych warunkach.

Co do doliczenia do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym stwierdzić należy: z treści art. 5 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe i nieskładkowe, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Art. 10 powołanej wyżej ustawy przewiduje natomiast możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, ale jedynie, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany powyżej art. 10 ustawy pozwala na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadającego w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników (tj. przed 1 stycznia 1983). Podstawowe znaczenie ma zatem ustalenie czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie. We wskazanym przepisie nie ma jednak definicji pracy w gospodarstwie rolnym. Przyjmuje się w związku z tym, iż ustalenia czy, pracę danej osoby w gospodarstwie rolnym można uznać za pracę mogącą być uwzględnioną przy ustalaniu prawa do emerytury, dokonywać należy w oparciu o przepisy regulujące ubezpieczenie społeczne rolników. Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym, uważa się więc okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 1 stycznia 1983 r. dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (tak w wyroku SN z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 OSNPUŚiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Ubezpieczenie społeczne rolników regulowane jest przepisami ustawy z dnia 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1998 roku, nr 7, poz.25 ze zmianami). Przyjmuje się powszechnie, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej). Takie stanowisko zajęto w wyrok SN z dnia 28.02.1997 roku, II UKN 96/96,(OSNP,1997/23/473), wyrażonym wprawdzie na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, ale nadal aktualnym.

Zgodnie z treścią wskazanego powyżej art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub

zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie i stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin domownika definiowano jako członka rodziny rolnika, pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, mającego co najmniej 16 lat, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto osobę, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania.

W rozpoznawanej sprawie z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, iż rodzice odwołującej mieli gospodarstwo rolne. Rodzice byli w spornym okresie stosunkowo młodymi ludźmi, mieli więc możliwości i siłę aby w gospodarstwie rolnym pracować. Ojciec odwołującej pracował jednak zawodowo poza rolnictwem i dojeżdżał do pracy kilkadziesiąt kilometrów, co znacznie ograniczało jego możliwości. Charakter gospodarstwa wskazuje na okresowe potrzeby wykonywania prac polowych, w szczególności na wiosnę i potem jesienią. Utrzymanie inwentarza wymagało pracy cały rok. W gospodarstwie w spornym okresie była właściwie odwołująca i jej matka, jako osoby, które w pracę w gospodarstwie rolnym mogły się zaangażować. Starsi bracia byli już dawno poza domem, ojciec praktycznie pracując i dojeżdżając na tak duże odległości, miał ograniczony znacząco czas na pracę w gospodarstwie rolnym, najmłodsza siostra uczyła się jeszcze w szkole podstawowej, a siostra odwołującej Teresa od 1976 r. zajęta była swoją rodziną, zarobkowym szyciem, budową własnego domu. Odwołująca w okresie do czerwca 1976 r. uczyła się w szkole dziennej, stąd okres ten nie może stanowić okresu stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym. Natomiast od lipca 1976 r. do końca stycznia 1980 r. odwołująca miała możliwości wykonywania stałej codziennej pracy w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, gdyż w tym czasie uczyła się w szkole dla pracujących w której zajęcia odbywały się w godzinach popołudniowych 3 razy w tygodniu.

Ostatnim warunkiem uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest przepracowanie co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 01.01.1999 r. i odwołująca ten warunek spełnia.

Odwołująca wykazała okres 20 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999r. i okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odwołująca spełniła zatem warunki wymienione w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do nabycia prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc. Sąd orzekł jak w wyroku o przyznaniu emerytury od miesiąca, w którym złożono wniosek.